

Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu **Tietoa palveluseteliyrittäjiksi hakeutuville**

Vammaispalvelulain 8 §:n mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Toiminnoilla tarkoitetaan päivittäisiä toimia, työtä, opiskelua, harrastuksia, yhteiskunnallista osallistumista ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä. Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita ihminen tekee säännöllisesti ja toistuvasti ja jotka kuuluvat kiinteästi jokaisen elämään. Päivittäistoimet voivat liittyä liikkumiseen, pukeutumiseen, henkilökohtaiseen hygieniaan, vaate- ja ruokahuoltoon, kodin siisteydestä huolehtimiseen ja asiointiin. Päivittäisiin toimiin voi kuulua myös henkilön huollossa tai hoidossa olevan lapsen päivittäisten toimien hoitaminen. Mikäli vaikeavammaisen henkilö on järjestettyjen asumispalvelujen piirissä (palvelutalo tai muu järjestetty asumispalvelu), hänen avun tarve päivittäisissä toiminnoissa kotona turvataan asumispalveluilla. Tällöin henkilö saattaa tarvita henkilökohtaista apua vapaa-ajantoiminnoissa.

Henkilökohtainen apu ei ole tarkoitettu tilanteisiin, jossa henkilön avun tarve muodostuu pääasiassa hoidosta, hoivasta ja valvonnasta. Henkilökohtaisen apuun voi kuitenkin liittyä myös hoidollisia tehtäviä, esimerkiksi katetrointi, vatsantoimitus, pistoshoito, lääkkeen anto ja (insuliini tai muu vastaava). Henkilökohtaiseen apuun voi myös liittyä nostoja, fyysistä voimaa vaativia tehtäviä ja asiakkaan henkilökohtaisten apuvälineiden käyttöä (esimerkiksi pyörätuolilla liikkumisen avustaminen, nosto-, limaimu- ja happilaitteella avustaminen).

Huomioitavaa on, että henkilökohtaisen avun tarkoituksena on vaikeavammaisen henkilön omatoimisuuden mahdollistaminen ja lisääminen niissä toiminnoissa, joihin palvelu on myönnetty.

Henkilökohtaista apua myönnetään vammaispalvelujen sosiaalityöntekijän tai -ohjaajan tekemän asiakkaan palvelutarveselvityksen perusteella. Päätöksessä määritellään palvelun järjestämistapa. Palveluseteli sopii henkilökohtaisen avun järjestämistavaksi etenkin silloin, kun kyseessä ovat pienet viikoittaiset avustajatuntimäärät tai kun vakituisella avustajalla tarvitaan sijaista.

Palvelun kohderyhmä

Palvelun käyttäjiä ovat ne henkilöt, jotka ovat saaneet kunnan viranhaltijan päätöksen vammaispalvelulain nojalla myönnetystä henkilökohtaisesta avusta. He ovat joko vammaisia tai kehitysvammaisia henkilöitä.

Vammaisella henkilöllä voi olla aistivamma (esim. näkövamma), liikuntavamma, aivovamma, etenevä neurologinen ja/tai lihassairaus tai muu vamma.

Vammaisten henkilöiden avustaminen liittyy useimmiten päivittäistoimintoihin kodissa tai asiointiin kodin ulkopuolella. Siihen voi myös liittyä hoitoa, hoivaa ja huolenpitoa sisältäviä tehtäviä.

Vammaisen henkilön tilanne saattaa muuttua ja vaihdella vaativampaan tai kevyempään avun tarpeeseen riippuen mahdollisen sairauden etenemisestä tai henkilön kuntoutumisesta.

Avustaminen voi olla osa asiakkaan palveluasumisen palvelukokonaisuutta asiakkaan omassa kodissa.

Kehitysvammaisella henkilöllä on kehitysvamma, jonka lisäksi he saattavat kuulua autismin kirjon henkilöihin. Tyypillisesti avustamisen tehtävät liittyvät pääasiallisesti vapaa-ajan toimintoihin kodin ulkopuolella. Joissakin tapauksissa henkilökohtainen apu voi olla osa henkilön asumisen järjestämistä, jolloin siihen liittyy päivittäistoimintoja kotona ja kodin ulkopuolisessa asiointissa.

Henkilöillä voi olla puutteita toiminnan säätelyssä, muistissa, kognitiivisissa toiminnoissa, sosiaalisissa taidoissa, vaihtelevasti psyykkisiä ongelmia, vaikeuksia kommunikaation ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanteissa tai muita kehitysvammaan ja/tai autismiin liittyviä erityispiirteitä.

Sekä vammaisten että kehitysvammaisten henkilöiden ryhmään voi kuulua henkilöitä, jotka kommunikoivat vaihtoehtoisilla kommunikaatiotavoilla (esim. viittomat, BLISS tai yksilöllinen kommunikaation apuväline). Avustustehtäviin voi liittyä nostoja ja muita fyysistä voimaa vaativia tehtäviä, katetointia ja insuliinipistoksen antamista tai muuta lääkehoitoa.

Lisätietoja:

www.thl.fi->Vammaispalvelujen käsikirja -> Itsenäisen elämän tuki -> Henkilökohtainen apu

Leila Eklöv, palvelupäällikkö, vammaispalvelut puh. 040 736 8850, leila.eklov@porvoo.fi